

ОБСЯГИ ЗАГОТІВЛІ, ВИКОРИСТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ РЕЗЕРВИ ПАЛИВНОЇ ДЕРЕВИНИ У ФІЛІЇ «ЧУГУЄВО-БАБЧАНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

Хлівіцький Р.Г., гр. 205з-22м-01, **Міщенко О.О.**, гр. 205з-22м-01
Науковий керівник – д.б.н., проф. **Карпець Ю.В.**
Державний біотехнологічний університет

Використання нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії на сьогодні розглядається як один із найбільш перспективних шляхів вирішення зростаючих проблем енергозабезпечення. Одними зі стабільних виробників альтернативного джерела енергії – паливної деревини – закономірно вважаться підприємства лісового господарства України.

Тому, метою роботи був аналіз обсягів заготівлі та шляхів підвищення використання наявних сировинних ресурсів паливної деревини у державному підприємстві «Чугуєво-Бабчанське лісове господарство».

Аналіз лісосировинної бази, показників заготівлі і використання деревини по проводився на основі документів підприємства. Для дослідження брали дані 2021 р, оскільки територія лісгоспу протягом значного періоду у 2022 році перебувала під окупацією та у зоні бойових дій. Для детального аналізу вибирали лісосіки у типових виділах.

У ДП «Чугуєво-Бабчанське ЛГ» наявна мала частка насаджень, включених у розрахунок рубок головного користування, – лише 3,2 % від загальної площі. А найбільшу частину насаджень складає лісопаркова частина лісів зелених зон – 14,5 тис. га, або ж 66%. Крім того, за останній період збільшилася кількість стиглих і перестійних насаджень, санітарний стан яких поступово погіршується, але рубки головного користування в них проводити не дозволено. Також у віковій структурі кількість пристигаючих, та стиглих і перестійних насаджень є набагато меншою від оптимальних показників, що також впливає на кількість високоякісної деревини, придатної для заготівлі.

Ще одним негативним фактором для розвитку лісозаготівлі є абсолютне переважання рубок формування і оздоровлення лісів у структурі рубок. При цьому у 2021 році рубки головного користування взагалі не проводилися. А у структурі рубок санітарні рубки становили понад 80 %. Більшість заготовленої деревини також була отримана від санітарних рубок, при цьому перевищення факту над планом було майже на 50%. А частка деревини від цих рубок склала понад 90 %.

Найбільшу частину заготовленої деревини складають дрова непромислового використання, тобто дрова паливні. Кількість найбільш цінної ділової деревини є меншою від 10 %. Але, відповідно до звітних документів на підприємстві є потенціал не повністю використаної

деревини у вигляді хворосту та хмизу, рівень використання якої у 2021 р. був лише 312 кбм, або ж 13,9%.

На наступному етапі дослідження для поглибленого вивчення кількості хворосту та хмизу, придатної для використання для паливних цілей, проводили аналіз актів освідчення лісосік. Підбирали ділянки з урахуванням охоплення тих рубок, при яких утворюється найбільше хворосту та хмизу на 1 га. Тому для аналізу були вибрані суцільні санітарні рубки, вибіркові санітарні та прохідні. На ділянці № 1 після проведення прохідної рубки загальний об'єм хворосту та хмизу склав 17,7 кбм, що в середньому становило 6,1 кбм/га. Частка хворосту та хмизу становила 20,9 % від загального об'єму деревини. Розходження між планом та звітом було незначним. На ділянці № 2 після проведення вибіркової санітарної рубки загальний об'єм хворосту та хмизу склав 84 кбм, що в середньому становило 9,7 кбм/га. Частка хворосту та хмизу становила 23,6 %. На ділянці № 3 після проведення суцільної санітарної рубки загальний об'єм хворосту та хмизу був 65,3 кбм, що в середньому становило 72,6 кбм/га. Частка хворосту та хмизу становила 17,2 %.

Отже, по ДП «Чугуєво-Бабчанське ЛГ» найбільша відносна кількість хворосту та хмизу закономірно утворюється при суцільних санітарних рубках у перерахунку на 1 га, але площа суцільних санітарних рубок у 2021 р. була лише 27,9 га. За абсолютними показниками найбільше хворосту та хмизу на підприємстві отримується при вибіркових санітарних рубках, площа яких у 2021 р. була майже 1000 га. Великі обсяги утворення хворосту та хмизу і порубочних залишків, які нині майже не використовуються у ДП «Чугуєво-Бабчанське ЛГ», але можуть бути джерелом отримання паливної деревини у вигляді тріски, становить інтерес пошуку вигідних шляхів їх використання для лісгоспу. Це питання особливо актуальне у зв'язку з тим, що лісгосп має відносно невисокі економічні показники та, відповідно, потребує додаткових джерел доходу. Так, у 2019 році чистий прибуток становив 484 тис.грн., у 2020 році – 1 млн 343 тис.грн, а у 2021 році – 1 млн 98 тис.грн. При цьому лісгосп фактично має невисоку рентабельність зі значеннями даного показника 2,3 % у 2019 році, 6 % у 2020 році та 4,2 % у 2021 році.

Таким чином, в умовах державного підприємства «Чугуєво-Бабчанське ЛГ» проведено аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів, які впливають на господарсько-економічні показники в цілому. Шляхом вивчення звітних документів, показано наявність значних обсягів невикористаного ресурсу паливної деревини у вигляді хворосту і хмизу, який може бути застосований для виробництва паливної тріски. Наголошено, що це питання особливо актуальне у зв'язку з тим, що лісгосп має відносно невисокі економічні показники та, відповідно, потребує додаткових джерел доходу.